

زندانی در زندان، از گوانتانامو تا بگرام

اخيراً روزنامه لاس انجلس تاييز، منتشره در ايالت كاليفورنياي امريكا گزارش داد كه حكومت اوياما در نظر دارد تا محبوسين زندان مخوف گوانتانامو را به زندانی در پایگاه نظامی امريكا در بگرام افغانستان انتقال دهد. اين زندانيان، كه متهم بفعاليتهاي تروريستی اند، در كشورهای مختلف جهان بازداشت گرديده اند و به زندان گوانتانامو انتقال داده شده اند.

پيشينه تاريخی گوانتانامو

دهنه يا خليج دهن گشاد گوانتانامو ناحیه ای است در ايالت گوانتانامو كه در انتهای جنوب شرقی جزيره كيوبا موقعيت دارد. موقعيت جغرافياي طبيعي اين دهنه طوری است كه تپه های كوچك با سراشيبی تند آنرا از سه طرف احاطه نموده است و طرف انتهای آن به بحيره كارايب در اوقيانوس اتلانتيك محاط است. مجموع مساحت اين ناحیه ۴۵ ميل مربع (۱۱۶ كيلومتر مربع) است و از ازمنه قديم بزرگترين بندر بحری بخش جنوبی جزيره كيوبا در آن موقعيت دارد.

جزيره كيوبا، بعد از آنكه در سال ۱۴۹۴ توسط كريستوفر كولمبوس كشف گرديد، برای مدتی كوتاه در اشغال برتانيه و بعداً فرانسه (۱۷۴۱ ، ۱۷۶۰) درآمد و سپس برای مدت طولانی مستعمره هسپانيه بود. پس از جنگ هسپانيه - امريكا (۲۵ اپريل - ۱۲ آگست ۱۸۹۸)، جزيره كيوبا در تحت كنترول ايالات متحده امريكا در آورده شد. بعد از آزادی كيوبا، ايالات متحده امريكا دهنه گوانتانامو را در سال ۱۹۰۳ از نخستين دولت كيوبا به «اجاره دايمی» گرفت. بر طبق قرارداد ۱۹۰۳، كنترول و اختيار كامل دهنه گوانتانامو به منظور نفتگیری به امريكا تعلق گرفت، در حاليكه حاكميت نهايي آن حق مسلم كيوبا خوانده شده است. در سال ۱۹۳۴ قرارداد «اجاره دايمی» دهنه گوانتانامو در بدل اجاره بهای سالانه معادل ۴۰۸۵ دالرامريكايی تجديد گرديد. در قرارداد يادشده آمده است كه اين اجاره دايمی خواهد بود مگر آنكه يا طرفين آنرا لغو نمايند يا امريكا املاك آنرا ترك كويد.

بعد از انقلاب كيوبا در سال ۱۹۵۹، عليرغم مخالفت فيدل كاسترو رهبر جديد كيوبا، آيزنهاور رئيس جمهور وقت امريكا به حفظ موقف دهنه گوانتانامو اصرار ورزيد. بنا بر آن، ايالات متحده امريكا قيادت آنرا كماكن نگهداشت و از آن زمان تاكنون آنرا بحيث پا يگاه نظامی نیروی بحری خويش در منطقه كاريبين مورد استفاده قرار ميدهد. حكومت كيوبا با ادامه موجوديت اين پایگاه مخالفت ميورزد و مدعی است كه اجاره گوانتانامو بر طبق قانون بين المللی فاقد اعتبار است.

پس از حملات تروريستی ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ در امريكا، حكومت آنكشور زندان يا بازداشتگاه نظامی ای را در دهنه گوانتانامو تاسيس نمود تا افراد مظنون به تروريزم بين - المللی را در آن بازداشت و بازپرسی نمايد و آنرا مورد محاكمه نظامی قرار دهد. از سال ۲۰۰۱ تا ۲۰۰۹، رويهمرفته در حدود ۸۰۰ نفر زندانيان مظنون به تروريزم از سر تا سر جهان، بخصوص افغانستان، عراق و پاكستان، به زندان گوانتانامو فرستاده شده اند و سالهاست كه اكثر اين اشخاص بدون محاكمه در آن بسر ميبرند.

چرا امريكا پایگاه نظامی خود در گوانتانامو را برای چنين زندانيان انتخاب نمود؟ عمدتاً بدان جهت كه اگر زندانيان ياد شده در قلمرو امريكا بازداشت ميگرديدند، آنها بر طبق كنوانسيون ژنيو از حقوق معين برخوردار ميشدند، ولی بر اساس ادعای حكومت وقت امريكا برهبری جورج بوش، از آنجائيكه گوانتانامو قلمرو امريكا شمرده نميشود زندانيان محبوس در آن از اين حقوق مستفيد شده نمیتوانند و لذا پنتاگون هر طوريكه خواسته باشد با آنان رفتار مينمايد. حكومت وقت امريكا بر آن بود كه زندانيان گوانتانامو در زمره زندانيان جنگی يك دولت محارب با امريكا شمرده شده نمیتوانند، زیرا افرادی اند كه به سازمانهای تروريستی القاعده و طالبان متعلق اند و بنا بر آن آنها در رديف اشخاصی قرار می گيرند كه از منافع موقف زندانيان جنگی برخوردار شده نمیتوانند. بنا بر آن، بنظر مقامات امريكايی زندانيان متعلق به سازمانهای تروريستی از قبيل القاعده و طالبان «جنگجویان غيرقانونی» بشمار می آيند، زیرا آنها سربازان يونيفورمدار نیروهای مسلح دولتی مشروع يا نا مشروع نميباشند.

هنگاميكه بارك اوباما در جنوری ۲۰۰۹ زمام امور رياست جمهوري امريكا را بعهده گرفت، موصوف تصميم گرفت زندان گوانتانامورا، كه موجب بد نامی امر يكا گرديده است، در طی مدت يكسال ببندد و زندانيان باقيمانده آنرا به جاهای ديگری انتقال دهد. بدین جهت، قفسر سفيد بالای طرحی كار مينمايد كه بموجب آن قرار است زندانيان مزبور به بگرام انتقال داده شوند.

چرا بگرام؟

آيا امريكا جای مناسبتر ديگری برای نگهداشت زندانيان گوانتانامو ندارد؟

د پانو شميره: له ۱ تر ۳

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همكاری ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيكه ټينگه كړئ maqalat@afghan-german.de

: دلېكنې د ليكنيزې بني پازوالي د ليكوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليكنه له راليرلو مخكې په خير و لولئ

چنانکه مید انیم زمانی آفتاب برمستعمرات بریتانیای کبیرغروب نمیکرد، بدین معنا که اگر بر قسمتی از مستعمرات آنکشور پرده تاریک شب پهن بود، بر بخش دیگر آن روشنی روز گسترده بود و برعکس. اکنون، در قرن بیست و یکم، این نقش با ابعاد گسترده تر به امریکا تعلق گرفته است. دولت ایالات متحده امریکا نه تنها سرزمین و سیم آن کشور – که از اوقیانوس اتلانتیک تا اوقیانوس پاسیفیک و از تنگه بیرنگ همجواریه روسیه در شمال الاسکا تا بحیره کاریبین (Caribbean) در جنوب، تا امریکای لاتین، امتداد دارد – بلکه قلمروهای وسیع تحت قیادت خود در ماورای ابحار – از پورتوریکو (دراوقیانوس اتلانتیک) گرفته تا دیگو گارسیا (دراوقیانوس هند)، تا گوام و مجمع الجزایر مکرونیشیا، جزایر مارشال و جزایر ماریانای شمالی (دراوقیانوس پاسیفیک) – را در اختیار خود دارد. علاوه بر آن، امریکا دارای بیش از ۷۰۰ پایگاه نظامی در سرتاسر جهان است. اگر موجودیت ۲۴ ساعته زیر-دریایی ها و سردریایی های اتمی و غیر اتمی آنکشور در آبهای آزاد اوقیانوسها و بحیره های جهان بشمول قطبهای شمال و جنوب، و نیز تکنالوژی مواصلاتی و مخابراتی بسیار مدرن آنکشور را مد نظر بگیریم، به این نتیجه میرسیم که حیطة نفوذ و حاکمیت استعمار نوین امریکا در جهان خیلی بیشتر از پهنه سلطه استعمار کهنه شکست خورده بریتانیا میبا شد.

باین وصف، از پیشنهاد برخی ماموران بلند رتبه حکومت اوپاما مبنی بر انتقال محبو سین گوانتانامو به پایگاه نظامی آنکشور در بگرام چنین برمی آید که آنها در سرتاسر سرزمینها و قلمروهای وسیع و امکانات و تسهیلات حیرت آور توضیح شده در بالا محل مناسبی را برای محبوس ساختن ۱۹۳ نفر زندانیان باقیمانده گوانتانامو پیدا نکرده اند و سرانجام انگشت خود را بر محله کوچکی در کشور کوچک محاط به خشکه افغانستان گذاشته اند.

با اطمینان میتوان گفت که نظریه گوانتاناموسازی بگرام یک طرح بی باکانه، ناسنجیده و به ضرر افغانستان است. توضیح شمه ای از حقایق زیرین مؤید این ادعا است:

۱. این طرح هم اکنون مخالفت و مقاومت عده ای از ماموران بلند رتبه حکومت اوپاما را برانگیخته است. جنرال مک کریستال، قوماندان کل قوای امریکایی و ناتو در افغانستان، با آن قویاً مخالفت ورزیده است، زیرا بیم آن میرود که این طرح ماموریت او را بغرنجتر و وظیفه با ثبات سازی افغانستان را دشوارتر سازد. همچنان، سناتور لیند سی گراهام، چهره سرشناس در امور قضایی کنگره امریکا، نگرانیهای ناشی از این طرح را موجه خوانده است.

۲. نهادهای جهانی حقوق بشر، از جمله سازمان عفو بین المللی، سازمان نظارت بر حقوق بشر، شورای قضایی اتحادیه آزادیهای مدنی امریکا و غیره، نیز به طرح گوانتاناموسازی بگرام شدیداً مخالفت ورزیده اند.

۳. چند روز قبل تظاهراتی بزرگ بعنوان اعتراض بر گوانتاناموسازی بگرام در جلوقصر سفید براه انداخته شد که در آن عده ای از تظاهرکنندگان «لباس» های مختص به زندانیان گوانتانامو را بر تن نموده بودند.

۴. با در نظر داشت اظهارات هفته گذشته مک کریستال مبنی بر اینکه زندان بگرام مطابق به پلان در جنوری آینده به مقامات افغانی تحویل داده خواهد شد، اجرای طرح انتقال زندانیان گوانتانامو به بگرام، از یکسو، امری بی لزوم و بیهوده خواهد بود و، از سوی دیگر، پلان یاد شده را به مخاطره خواهد انداخت.

۵. با توجه به سابقه شکنجه های غیر انسانی و رفتار وحشیانه بازندان این ابو غریب در عراق، گوانتانامو و بگرام، طرح تبدیل کردن بگرام به فرزند گوانتانامو از یکسو دستاویزی خوب برای پرو – پاکند گروه های بنیادگرا خواهد داد و از سوی دیگر بگرام را در برابر حملات تروریستی القاعده و طالبان افغانی و پاکستانی آسیب پذیرتر خواهد ساخت، زیرا بگرام، چنانکه همگان میدانند، حریم امنیتی طبیعی ای که گوانتانامو از آن برخوردار است ندارد.

۶. این طرح نه تنها پروبلم ناشی از بد نامی امریکا در رابطه با گوانتانامو را حل نخواهد کرد، بلکه دشواریهای دیگری بر مشکلات عده افغانستان خواهد افزود. زیرا این پروبلم با انتقال زندانیان باقیمانده گوانتانامو به بگرام پایان نخواهد یافت. از آنجاییکه جنگ ضد تروریزم امریکا در آینده قابل پیشبینی خاتمه نخواهد یافت، بدون تردید زندانیان دیگری از پاکستان، سومالی، یمن و دیگر کشورها بر آنها افزوده خواهد شد. در آنصورت، افغانستان به زندان بزرگ امریکا و حکومت آقای کرزی به زندانبان بین المللی مبدل خواهد گشت.

۷. بر اساس قانون بین المللی، حتی کشورهای اشغال شده و حکومتهای دست نشانده از حقوقی برخوردار اند که دولتهای اشغالگر اکیداً مکلف بر رعایت آن میباشند.

۸. بنابر عقیماندگی قرون متمادی و جنگهای سی ساله اخیر و نیز در اثر جنگ کنونی برهبری امریکا، افغانستان هم اکنون به زندان بزرگ فقرا و بینوایان و به کشتارگاه و شکنجه گاه مردم ستم – دیده ما مبدل گشته است. به منصفه اجرا در آوردن طرح مورد نظر چیزی جز نمک پاشی بر جراحات عمیق مردم رنج دیده افغانستان نخواهد بود.

۹. همسطح قراردادن بگرام با گوانتانامو، که ناحیه اجاره شده دایمی امریکا است، صریحاً در حکم زیر پا گذاشتن حق حاکمیت افغانستان و توهین به مردم می است که اکنون نزدیک به چهل سال میشود که در آتش خانما نسوز ناشی از جنگها و ویرانیهای پیهم، که هنوز هم ادامه دارد، میسوزند و هیچکس در این جهان مملو از «اشرف مخلوقات» به ناله و ضجه داد خوا هانۀ آنها گوش فرا نمیدهد.

اینجانب، نویسنده این سطور، پیوست به اعتراض بالقوه مردم ستمدیده افغانستان، که اکثریت خاموش جامعه افغانی را تشکیل میدهد، مخالفت شدید خود را در برابر طرح گوانتاناموسازی بگرام ابراز مینمایم و امیدوارم که این طرح نابخردانه کنار گذاشته شود.

ومن الله التوفيق

د پانو شمیره: له ۳ تر ۳

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

: دلپکني د ليکنيزې بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خبر و لولئ